

Sygn. akt III USK 571/21

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A. K. i S. P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o ubezpieczenia społeczne,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14
września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 15 października 2020 r., sygn. akt III AUa 525/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 15 października 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołujących się A. K. i S. P. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 30 grudnia 2019 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 19 grudnia 2018 r. stwierdzającej, że odwołujący się S. P. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba współpracująca z prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą odwołującą się A. K. w okresie od dnia 10 września 2014 r. do dnia 24 kwietnia 2018 r.

Odwołujący się A. K. i S. P. wnieśli do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 15 października 2020 r., zaskarżając ten

wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest: art. 8 ust. 11 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołali się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Ich zdaniem, podniesione w skardze uchybienia prawa materialnego i procesowego, polegające na błędnej wykładni i niewłaściwym zastosowaniu art. 8 ust. 11 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, a także braku dokonania przez Sąd drugiej instancji własnych ustaleń w sprawie, a w konsekwencji tego bezkrytyczne przyjęcie stanowiska Sądu pierwszej instancji, bez wnikliwej analizy istotnej części materiału dowodowego, stanowi kwalifikowane naruszenie powołanych przepisów, skoro Sąd stwierdził, że skarżący był osobą współpracującą z prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą skarżącą, mimo braku znaczącego wymiaru ekonomicznego jego działań. Z kolei zarzucane w skardze naruszenie prawa procesowego utrudnia bądź uniemożliwia kontrolę zapadłego rozstrzygnięcia pod względem zasadności, procesu rozumowania i trafności wyciągniętych wniosków, gdyż Sąd drugiej instancji odsyłał jedynie w swojej argumentacji do ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd pierwszej instancji, wyciągając z nich „zgoła odmienne twierdzenia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej

jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest z kolei oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo

dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżących o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Posługuje się bowiem argumentacją, która w żadnym razie nie przekonuje, że rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku jest efektem widocznego *prima facie*, a więc kwalifikowanego naruszenia prawa. W szczególności wymaga podkreślenia, że wspomniana argumentacja odwołuje się podstaw zaskarżenia oraz ich uzasadnienia, ograniczając się do hasłowego jedynie zanegowania stanowiska Sądu drugiej instancji i twierdzenia, że w stanie faktycznym ustalonym w sprawie nie zostały spełnione przesłanki podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym określone w art. 8 ust. 11 w związku z art. 8 ust. 2 ustawy systemowej, gdyż jego działania nie miały znaczącego wymiaru ekonomicznego. Nie wyjaśnia jednak, na czym (na jakich elementach stanu faktycznego) to twierdzenie jest oparte. Oceniany wniosek nie zawiera też jakiegokolwiek wyводу o charakterze jurydycznym, który potwierdzałby deklarowaną w nim błędną wykładnię wspomnianych przepisów prawa materialnego oraz kwalifikowane naruszenie przepisów postępowania. Tymczasem ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, nieprzypadkowo wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy nawet odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko

wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być zatem tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna, co już wcześniej zostało podkreślone, jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, w związku z czym uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134, z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392 oraz z dnia 8 lipca 2014 r., I UK 65/14, LEX nr 1482343).

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa również, że skarżący w istocie podejmują próbę podważenia dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny dowodów oraz poczynionych na jej podstawie ustaleń faktycznych (dodatkowo wnioszek ten potwierdza zresztą powołanie przez skarżących w podstawach zaskarżenia art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c.). Taka próba z mocy art. 398³ § 3 k.p.c. jest jednak niedopuszczalna w postępowaniu kasacyjnym, w którym ustalenia stanowiące podstawę zaskarżonego orzeczenia mają wiążący charakter (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu Sąd Najwyższy i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły właściwą podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w tym orzeczeniu.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że skarżący nie zdołali wykazać, że zachodzi potrzeba merytorycznego rozpoznania ich skargi kasacyjnej. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[as]

